

מפגש זנוויל

לגלות טמונות ולפאר צפונות מפארתם של גדולי ומאורי הדורות

פרשת חקת • ה תמוז תשפ"ג לפ"ק • גליון שלוש מאות שישים ותשע • שנה ה

יש עליך דינים ? ! אתה רוצה להמתיק אותם ? !

אם העליתם על דעתכם שהמלקות האלו הועילו במשהו, הרי טעיתם טעות גדולה. כי אם בתחילה למשך שבוע או שבועיים היה נראה שזה הועיל, תנחום זרח נהיה ילד חדש, יושב ומקשיב בשיעורים, אינו מחולל פעלולים. אך לאחר שעברו הימים ותנחום זרח הספיק לשכוח את טעמם המריר של המלקות, מיד היה יצרו קופץ עליו ומשיאו להוציא מהכוח אל הפועל עוד איזה שהוא תעלול, עוד איזה פעלול שלא ישכחו בני העיירה עוד רבות בשנים. וכך היה זה חוזר חלילה, תנחום זלמן בשלו ור' משולם זנוויל בשלו, מדי שבוע או שבועיים היו נשמעים ברחבי העיירה צעקותיו של תנחום זרח, ואז כולם ידעו שר' משולם זנוויל מחנך את בנו. ויהי כי גדל תנחום זרח גדלו עימו רעיונותיו ופעלוליו. כבר זמן רב לא יצא ממנו איזה תעלול, החברה לא יודעים מה קרה, אך היו רגועים, מסתמא הוא מתכנן את המוצלח בפעלוליו, שכן זמן רב צריך לתכנן כל דבר, לשכנע ילדים נוספים שישתפו עמו פעולה, וכו' וכו'.

בוקר אחד נכנס המלמד לחיידר, והנה רואה ששולחנו מכוסה עם מפה צחורה, 'נו' חושב המלמד בליבו 'אם בזה הסתיים תעלוליו של תנחום זרח, ניחא, שיהא כך'. אך לא ידע המלמד מה מחכה לו מתחת למפה, חכו ושמעו גם אתם. 'התחילו להתפלל' ציווה המלמד, ומיד התמלא חלל החדר בקולות תפילה, 'מודה אני... ברוך אתה...', התפילה התקדמה בצורה חלקה, 'היום הילדים רגועים' חושב המלמד בליבו. אך לא לעולם חוסן, כשהגיעו לברכות ק"ש, והנה נשמעים רחשים מתחת שולחנו של המלמד, הילדים קרצו אחד לשני בעיניים, אך המלמד העלים עין, לא שם ליבו לזאת. כשהגיעו ל'אמת ויציב' והנה מתחת לשולחן המלמד יוצא עיזה, ומתחילה לקפץ על פני כל החדר. כמובן שאין צריך להאריך בתיאורים איך היתה נראית באותה שעה

ר' משולם זנוויל יוכל לעזוב את העולם הזה, נווה התלאות, להגיע למנוחת עולמים, ברגיעה ביודעו שמי שיאמר אחריו קדיש. אך האושר והשמחה לא נמשכו זמן רב, מעט זמן לאחר שהחל ללמוד אצל המלמד התברר שתנחום זרח הילד התברך בכישרונות ברוכים, ואם רק ידע לנצלם יוכל לגדול כאחד הגדולים אשר בארץ. אך דא עקא תקנתו קלקלתו, את כישרונותיו הברוכים ידע לנצל דווקא כדי לחולל תעלולים ופעלולים אשר כל רואיהם יכירו כי מידי הילד תנחום זרח יצאו זאת. זאת משום כי לא היו אלו פשוטים כלל ועיקר, שיעורים שלמים היה מקדיש הוא בשביל שיצא מתחת ידיו פעלול ראוי לשמו, כדי שעוד רבות בשנים יזכרהו המלמד ולא לטובה.

אביו ר' משולם זנוויל שהיה יהודי פשוט, בקושי להתפלל מן הסידור ידע, אך את זה ידע היטב כי יהודי טוב צריך להיות, ואם בנו תנחום זרח לא מבין זאת הרי צריך להסביר לו. ואיך מסבירים לילד רך בשנים, היה לו לר' משולם זנוויל 'א גראיש מיט א קאנשיק', במטבח על המדף היה מונחים קוביות סוכר, כמו כן על המתלה בבית היה מונחת רצועת העור. וכך היה דרכו של ר' משולם זנוויל, כל ערב היה נפגש עם המלמד בבית המדרש של העיירה בין מנחה למעריב, ושם היה מקבל דיווח מלא על כל מה שאירע היום בחיידר עם הבן יקר. והיה – אין והיה אלא לשון שמחה - והמלמד היה מספר לו בשבחו של בנו, אזי בשוכו לביתו לאחר מעריב, היה תנחום זרח מקבל קוביית סוכר, כאות הערכה על מאמציו המרובים. ויהי – אין והיה אלא לשון צער – והמלמד היה ממעיט בשבחו של בנו, בספרו לו את תעלוליו אותו היום שהגה מוחו הכישרוני של בנו, בשוכו לביתו היתה מורדת הרצועה מהמתלה, והיה הילד מקבל ממנו כפי הראוי לו, לפעמים חמש הלקאות, לפעמים אף עשר ועשרים, הכל לפי חומרת המעשה.

באחד העיירות היהודיות הרבות אשר היו פזורים למרבית על פני מזרח אירופה, התגורר לו יהודי אשר בשם 'ר' משולם זנוויל הארבעטהער' יכונה. ר' משולם זנוויל הלז היה עמל קשות לפרנסתו, השכם בבוקר היה הוא משכים, מתפלל עם הנץ החמה או סמוך לו מלפניה, ומיד לאחר מכן היה מתייצב בכיכר העיירה לראות האיך הזן והמפרנס לכל יזמן לו את פרנסתו להיום. היו ימים שהיו תושבי העיירה נצרכים לסבלים, היה מיודענו באותם ימים סבל. קרה ושואב המים נפל למשכב ולא היה יכול לשאוב מים לבני העיירה, היה ר' משולם זנוויל ה'וואסער טרעגר' באותם הימים. ואם אחד מהתושבים הוצרך לנגר, הרי יש לנו כאן נגר מן המוכן. ולפעמים הייתם רואים אותו סוחב על גבו עצים מהיער הסמוך, התברר שחוטב העצים הכריז על נבצרות זמנית, ומי ימלא את מקומו אם לא מיודענו ר' משולם זנוויל.

לר' משולם זנוויל הלז היה בנות לרוב, אך בנים זכרים לא חננו הקל. רבות הפציר והרבה בתפילה לפני בורא העולמים אשר מפתחות של חיה מסורים בידו שיחננו בכך זכר, שיזכה להניח אחריו בן שיאמר אחריו קדיש. אף לצדיקי הדור היה נוסע, לבקש מהם שיחלו את פני האלוקים שיתן לו בן. ואכן לאחר שנים רבות זיכהו ה' בבן זכר, השמחה רבתה, וכל בני העיירה השתתפו עמו בשמחתו. בכרית שנערכה שמונה ימים לאחר מכן, נקרא שמו בישראל 'תנחום זרח', בני העיירה איחלו לו שיזכה לרוות ממנו רוב נחת דקדושה, שאכן יזכה למלאות את שאיפות הוריו.

השמחה בבית ר' משולם זנוויל פרצה גבולות עם הגיע תנחום זרח לגיל שלוש, עת החילו ללמוד את אותיות התורה הקדושה. סוף סוף מתגשם חלומו הגדול, ה'קדיש' שלו לומד כבר אותיות, עוד מעט ילמד הוא ניקוד, ולאחר מכן לצרפם למילים, עד הגיעו ליום הגדול שבו ילמד לקרוא בסידור. אז ידע

הכיתה, אין צורך להאריך איך תוך עשרים שניות לא נשאר שום ילד בתוך הכיתה, ועוד כאלו תיאורים כאלו אחרים שהיו מעלים בת צחוק על פניכם.

התברר, כי כמו תמיד ידו של תנחום זרח במעל, העיזה שהיה תמיד דרה בחצרו של המלמד, שממנו היה חולב המלמד חלב לבני משפחתו ולתלמידיו רצתה פעם גם כן להקשיב לשיעור, ולכן בעזרתו של תנחום זרח הכניסו אותה אל מתחת שולחנו של המלמד עם קערת אוכל, וכשגמרה לאכול החלה לקפץ על פני כל החדר, והסוף ידוע לכם...

נגמרו הלימודים, כל הילדים חזרו לבתיהם, אך מיודענו הילד תנחום זרח התעכב. מה קרה?! הוא ידע מה מחכה לו בבית שאביו יחזור ממעריב, הוא ידע שהפעול של היום גבר על כל הפעולות עד היום, ולכן גם הגזר דין של היום יגבר על כל המלקות שקיבל אי פעם מאביו, ולכן לא ידע לשית עצות בנפשו.

הוא החל להסתובב בעיירה, גם לבית הכנסת פחד להיכנס, ביודעו שאביו מתפלל שם 'מנחה – מעריב', ושם הוא מתעדכן מחדשות אותו היום בחיידר, וכשישמע אביו מה חולל היום בחיידר, אזי... הוא כבר סיבב את כל בתי העיירה הלא גדולה, הוא כבר ביקר בשוק, הוא היה גם בקצה היער, והוא עדין מפחד לחזור לביתו, לך תדע מה מחכה לו.

השמש נטתה לשקוע, ותנחום זרח עדיין לא חזר הביתה, הוא לא ידע מה יהא בסופו. הרי בסופו של דבר הוא יאלץ לחזור לביתו, הוא לא יכול ללון תחת כיפת השמים, אך גם לשוב הביתה פחד מאוד, מי יודע איך יקדם אביו את פניו, מי יודע מה מחכה לו אז. השמים החשיכו ותנחום זרח כשל על אבן גדולה בצדי הדרך, הן הוא כבר שעות רבות על הרגלים ועדיין לא מצא מנוח לכף רגלו. ולפתע החלו הדמעות לבצץ בצדי העינים, והם המשיכו לשטף גדול, עתה הוא כבר לא יכל לעצור אותם, והבכי נישא בקול רמה.

תנחום זרח כבר הספיק להתחרט פעמים רבות על כל פעוליו שעשה, הוא כבר ידע שהחל ממחר הוא כבר לא יחזור להיות אותו הילד. אך איך יסביר זאת לאביו, אביו

בוודאי לא יאמין לו, ובצדק, ומה ניתן עוד לעשות, ועל כן בכיו התגבר.

לפתע נופל עליו צל, ברגע הראשון נבהל הילד, חשב אולי זהו אביו, שהגיע עתה לגבות את חובו. אך לאחר מכן הוא שומע קול רך 'מה קרה לך ילדי היקר'. הוא נושא את עיניו, ולמולו הוא רואה יהודי נשוא פנים, אשר פניו מפיקות חמלה ורחמים, 'במה אוכל לעזור לך ילדי היקר, אולי תרצה לאכול משהו, או שמא תרצה לישון בביתי' שאלו היהודי. ושוב התחדש הבכי ביתר שאת, תנחום זרח סיפר לו את כל פרשית היום, ואיך שהוא מפחד לחזור לביתו.

היהודי הלז ענה לו 'שמע נא ילדי היקר, הרי כל המלקות שהינך מקבל מאביך אינם אלא מפני אהבתו אליך, והראיה לכך: שהרי אביך אינו מלקה ילדים אחרים, על אף שאינם מתנהגים כהוגן, ומדוע?! אין זה אלא כי הם אינם בניו שלו, ולא איכפת להם איך הם יגדלו. אך עליך איכפת לאביך איך תגדל, מפני אהבתו אליך רוצה הוא שתגדל לתלמיד חכם, ועל כן לפעמים צריך הוא לסיוע מאת הרצועה שתעזור לו לחנך אותך. אך שמע נא ילדי היקר! אם הינך רוצה להינצל בפעם הזאת מהרצועה הלז הקשב נא היטב למה שאייעץ לך! כשתבוא לביתך תאמר כה לאביך: יודע אני שהמלקות שהנך רוצה להביא לי אינם אלא מפני אהבתך אלי, אך דע לך אבי – שהיום הזה קיבלתי על עצמי שיותר כבר לא אחזור למשוכתי, השעות הרבות שהייתי בחוץ הספיקו לי להגיע למסקנה שאין זו הדרך, ומעתה אני מקבל על עצמי לא לשוב לכסלי עוד. ועל כן אבקש ממך אבי היקר, דווקא מפני אהבתך אלי, אבקש ממך שבפעם הזאת תמחל לי ותראה שאכן לא אחזור עוד למעשי הנילוזים.

מה אתם חושבים קוראים נכבדים? האם אחרי כאלו דיבורים האבא יכול היה להלקות את בנו?!

בפרשתנו מסופר על ה'נחשים השרפים' שנשכו בבני ישראל בהיותם במדבר, כלל ישראל בראותם זאת באו אל משה (כא, ז) 'ויאמרו חטאנו כי דברנו בה' ובך, התפלל אל ה' ויסר מעלינו את הנחש', ועל כך באה התשובה מאת ה' (פסוק ח) 'ויאמר ה' אל

משה, עשה לך שרף ושים אתו על נס, והיה כל הנשוך וראה אתו וחי'. ומביא על כך רש"י מהמשנה בראש השנה 'ואמרו רבותינו וכי נחש ממית או מחיה, אלא בזמן שהיו ישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים היו מתרפאים, ואם לאו היו נמוקים'.

מבאר רבי שמעון שלום מאמשינוב צוקללה"ה את הענין, כי הנה ידוע שהדרך הטובה ביותר להמתיק את הדינים הוא על ידי המתקת הדינים בשורשם, והיינו על ידי התבוננת וידיעה שכל הדברים הלא טובים שקורים לאדם אינו אלא מאת בורא כל העולמים, ואינם אלא לטובה, [כמבואר באריכות בספרי החסידות]. ובהגיע האדם לידיעה והרגשה המשולמת שאין זה כלל וכלל לרעתו אלא לטובתו, הרי זהו המתקה הכי גדולה שיכולה להיות, וכל הדינים וכל הדברים אשר נראים השלילים נהפכים לטוב הנראה והנגלה.

וזהו מה שאמר ה' למשה, 'עשה לך שרף' – כי הנה הנחש הוא אחד הבריות הכי מרוחקות מה', הנחש הקדמוני הוא היה היצר הרע, והוא זה שגרם לכל הרוע הקיים היום בעולם. ועל כן אמר ה' למשה: תקח את הנחש הזה, את מקור הרוע שבעולם, ושים אותו על נס', תראה לכל אחד ואחד שגם הבריאה השפילה הזאת אינה אלא נס, שאין זה טבע ח"ו, שהרי אין כזה דבר טבע, כל הבריאה בכלולתה ובכל דבר בה, מהכי קטן והכי מרוחק ועד הכי גדול והכי קרוב, הכל הוא מכוחו של בורא העולמים שמחיה אותה כעת. ואם כן, שאבינו שבשמים מחיה את כל הבריאה, היכול להיות שזה לא לטובתינו?! הרי הוא אבא שלנו, ואבא רוצה את הכי טוב לבן שלו, ואם כן גם הנחש – השרף הזה הוא גם לטובתנו. וברגע שהאדם מגיע להכרה הזו, הוא 'מסתכל כלפי מעלה' – הוא מבחין שהכל מגיע מלמעלה. 'ומשעבד את ליבו לאביו שבשמים', גם בליבו פנימה הוא מגיע למסקנה ש'אבינו שבשמים' – שכל מה שנעשה בעולם נעשה על ידי אבינו שבשמים, הוא רק לטובתנו כמו שאבא רוצה בטובת בנו. אזי מיד נעשה 'היו מתרפאים' ומיד נעשה 'וחי', מיד הכל נהפך לטוב.

לתגובות, הארות והערות:

053-3177-604

לפרטים והרשמה:

m533177604@gmail.com

ניתן לתרום בכרטיס אשראי

בכל מערכות 'נדירים פלוס'